

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
декана факультету
педагогіки і психології

_____Олефіренко Т.О.

«_____»_____2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

Емпіричні підходи та технології сучасної психотерапії

(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня магістр

(назва освітнього рівня)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 053 «Психологія» («Практична психологія»)

(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом СВ04

Київ 2021

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Технології сучасної психотерапії», затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова від «27» лютого 2018р., протокол №10.

Розробник:*рашковська І.В.*, старший викладач кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

“30” серпня 2021 року, протокол №1

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище, ініціали)

I. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 3		Методи навчання Пояснювально-ілюстративні методи.
Спеціальність (код, назва) 0.53 «Психологія» («Практична психологія»)	Загальна кількість годин - 90		
Освітній рівень: «магістр»	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	Інтерактивні методи: <i>мікрвикладання, інверсії, емпатії, інциденту</i>
	Лекції:		Рольовий тренінг. Розв'язування психологічних завдань.
	30		
	Семінарські (практичні) заняття:		
Нормативна	22		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й	Лабораторні заняття:		Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ
	Індивідуальна робота:		
Семестр: 1-й, 2-й	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) 2 год - аудиторне: 2 год - самостійна робота	38		
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - укр.	58%:42%		

Предмет вивчення навчальної дисципліни: теоретико-методологічні засади та сучасні методи надання психотерапевтичної допомоги клієнту.

Міждисциплінарні зв'язки: «Емпіричні підходи та ТСП» логічно пов'язана із «Основи психотерапії», «Патопсихологія», «Індивідуальна психотерапія», «Основи психокорекції» тощо.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Технології сучасної психотерапії» є поглиблення знань про методи та прийоми надання психологічної допомоги

клієнтам із діагностованими порушеннями психічної діяльності та особистісного розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Технології сучасної психотерапії» є:

1. Сформувати у студентів уявлення про сучасні вимоги та особливості професійної позиції психотерапевта, що працює з клієнтом;
2. Ознайомити студентів із сучасними технологіями та методами роботи з невротичними та особистісними порушеннями в психотерапії;
3. Підвищити рівень фахової компетентності, зокрема етичної, технологічної та особистісної.

II. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>Пр5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>Пр14. Здатність будувати (розробляти): різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології</p>	<p>СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.</p> <p>СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.</p> <p>СК11. Здатність будувати різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології, технології розвитку аутокомпетентності.</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться три кредити ЄКТС: 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)

		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Сучасні тенденції розвитку психотерапії.											
1	Тема 1. Психотерапевтичний вплив. Сутність та особливості	4	4			2					
2	Тема 2. Психотерапевтична взаємодія. Особливості та принципи.	6	4	2-д		4					
3	Тема 3. Емпіричні підходи в сучасній психотерапії	4	4	2		2					
4	Тема 4. Основні характеристики психотерапевтичних методик.	12	4	6-д		10					
5	МКР № 1					1					
Разом за змістовим модулем 1:		26	16	10		19					
Залік											
Змістовий модуль II. Особливості сучасного психотерапевтичного супроводу клієнта											
6	Тема 1. Практичні методи психотерапії з дітьми та підлітками	14	8	6-д		9					
7	Тема 2. Методи короткострокової психотерапії.	12	6	6-д		9					
8	МКР № 2					1					
Разом за змістовим модулем 2:		26	14	12		19					
Разом годин:		52	30	22		38					

IV. Зміст дисципліни за модулями і темами:

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій

1.	Змістовий модуль I. Сучасні тенденції розвитку психотерапії.	26	16
1.1	Тема 1.1. Психотерапевтичний вплив. Сутність та особливості Предмет та завдання індивідуальної та групової психотерапії. Класифікація методів психотерапії. Завдання психотерапевта. Основні вимоги до психотерапевта. Лікувальний безмедикаментозний вплив допомоги. Різномірність втручання. Активна участь клієнта у процесі самоцілення. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> • <i>основні:</i> [1, 2, 5, 14, 15, 24-27]; • <i>додаткові:</i> [7, 9, 19].	4	4
1.2	Тема 1.2. Психотерапевтична взаємодія. Особливості та принципи. Збір анамнезу. Засоби впливу терапевта. Мова тілесного симптому. Актуалізація ресурсів клієнта. Методи перевірки конструктивності терапевтичного процесу. Правильне завершення психотерапії. Уникнення залежності клієнта від психотерапії. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> • <i>основні:</i> [1, 5, 14, 25, 27]; • <i>додаткові:</i> [6, 7, 9, 19].	6	4
1.3	Тема 1.3.Емпіричні підходи в сучасній психотерапії. Системна сімейна психотерапія: трансгенераційна модель, міланська модель та системно-феноменологічний підхід. Кататимно-імагінативна психотерапія та її емпіричне підґрунтя. КПТ в сучасній всесвітній психотерапевтичній практиці.	4	4
II	Тема 1.3. Емпіричні підходи в сучасній психотерапії Емоційні розлади. Симптоми та причини депресивних станів. Класифікація тривоги та напруги. Психотерапевтична взаємодія з клієнтами в стані депресії. Когнітивна терапія Бека – терапія депресії: усвідомлення та вербалізація неадаптивних концепцій; зміна правил регуляції поведінки. Робота психотерапевта з суїцидентами. Наративна психотерапія в роботі з клієнтами, що мають суїцидальні наміри.	12	4
2.1	<i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> • <i>основні:</i> [4, 8-10, 27, 29]; • <i>додаткові:</i> [3, 26].		
	Змістовий модуль II. Особливості сучасного		

	психотерапевтичного супроводу клієнта	26	14
2.2	<p>Тема 2.1. Практичні методи психотерапії з дітьми та підлітками</p> <p>Загальна характеристика емоційних розладів у дітей та підлітків. Особливості психотерапії дітей та підлітків: специфіка ігрової, казкотерапії, арт-терапії в роботі психотерапевта. Символдрама як психотерапевтичний метод роботи з дітьми та підлітками.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>основні:</i> [8, 9, 23, 26]; • <i>додаткові:</i> [10-16]. <p>Тема 2.2. Методи короткострокової психотерапії.</p> <p>Особливості короткострокової терапії різних видів порушень. Когнітивний, психодинамічний та екзистенціальний підхід та методи короткострокової психотерапії. Раціонально-емотивна терапія А.Елліса, методи соціального навчання тощо.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>основні:</i> [5, 29]; • <i>додаткові:</i> [6, 9, 19]. 	14	8
		12	6

4.2. Плани практичних занять

Змістовий модуль І. Сучасні тенденції розвитку психотерапії.

Тема 1.1. Соціальний статус та особистісно-професійні характеристики психотерапевта в Україні та закордоном (2 год).

Система професійної підготовки психотерапевта в Україні та закордоном. Права та обов'язки психотерапевта. Профвідбір та особистісний розвиток психотерапевта. Ліцензування психотерапевтичної діяльності: вимоги до особистості психотерапевта.

Рекомендовані інформаційні джерела:

- *основні:* [1, 2, 5, 14, 15, 24-27];
- *додаткові:* [7, 9, 19].

Тема 1.2. Супервізія терапевта в системі професійної підготовки (2 год).

Поняття про супервізію. Структура та вимоги до супервізії у різних напрямках та школах психотерапії. Особливості самокоупінгу в процесі професійної діяльності психотерапевта.

Рекомендовані інформаційні джерела

- *основні:* [1, 2, 5, 14, 15, 24-27];
- *додаткові:* [3, 26].

Тема 1.3. Особливості роботи психотерапевта з емоційними розладами (6 год).

Психотерапевтична взаємодія з клієнтами в стані депресії та патологічної тривоги. Когнітивна терапія Бека – терапія депресії: усвідомлення та вербалізація неадаптивних концепцій; зміна правил регуляції поведінки. Робота психотерапевта з суїцидентами. Наративна психотерапія в роботі з клієнтами, що мають суїцидальні наміри. КППТ тривожних розладів.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [4, 8-10, 27, 29];
- **додаткові:** [3, 26].

Змістовий модуль II. Особливості сучасного психотерапевтичного супроводу клієнта

Тема 2.1. Процес психотерапії клієнтів з негативними емоційними станами (6 год).

Особливості індивідуальної роботи психотерапевта зі страхами та тривожністю в рамках психодинамічного, клієнт-центрованого та поведінкового підходів.

Підтримуючий характер психотерапії, спрямований на підвищення самооцінки. Техніки роджеріанської терапії.

Психотерапевтичний процес у межах теорії поведінки. Група методик, спрямована на знищення деструктивних поведінкових патернів. Програмне навчання. Психотехніки перевірки обґрунтованості автоматичних думок. Основні положення терапії реальністю.

Робота з агресією методами гештальт-терапії. Використання монодрами в індивідуальній психотерапії.

Рекомендовані інформаційні джерела:

- **основні:** [10, 13, 16, 22];
- **додаткові:** [19, 24].

Тема 2.2. Сучасні психотерапевтичні методи роботи емоційно-вольовими порушеннями (6 год)

Всесвітньо визнані технології роботи із невротичними порушеннями: протоколи роботи із різними видами неврозів. Сучасні розробки терапії емоційного вигорання у КППТ. Сучасні методи терапії тривожних розладів. Травмофокусована терапія.

Рекомендовані інформаційні джерела:

- **основні:** [8, 9, 23, 26];
- **додаткові:** [10-16].

1.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Аналіз першоджерел визначних представників сучасних	Письмовий звіт

	психотерапевтичних шкіл.	(модуль 1)
2.	Робота по аналізу стенографічних матеріалів психотерапевтичних сесій. Створення таблиці аналізу прийомів психотерапевтичного супроводу та технік взаємодії.	Письмовий звіт (модуль 1)
3.	Створення стратегії психотерапевтичної роботи з дітьми та підлітками за запитом (приклади запитів надаються викладачем).	ІНДЗ (модуль 1)
5.	Створення стратегії (план) взаємодії психотерапевта з дитиною у проблемних ситуаціях (пропонуються викладачем).	Письмовий звіт (модуль 2)
6.	Перегляд демонстраційних матеріалів сесій когнітивно-поведінкової терапії. Аналіз та відпрацювання навичок. Розробка рекомендацій для супроводу родини, член якої має психологічне нездоров'я.	Письмовий звіт (модуль 2)
7.	Проведення та аналіз п'яти терапевтичних сесій з повнолітнім клієнтом.	Творча робота (модуль 2)

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних заняттях, виконання ІНДЗ, двох МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, перегляд відео-матеріалів

Завдання до контрольної роботи (тестові завдання).

Модульна контрольна робота № 1 (приклад)

1. Основним показником наукової обґрунтованості методів психотерапії є:
 - a) оцінка кваліфікованого терапевта;
 - b) оцінка самого клієнта;
 - c) статистичні показники ефективності та обґрунтованість сучасними науковими дослідженнями
 - d) порівняння ефективності із дієвістю психотропних препаратів.

2. Який із науково-методологічних підходів до розуміння психіки пропущений?

Психодинамічний, поведінковий, ..., трансперсональний

3. Стандартизація законодавчої та етичної бази, що регламентує діяльність психотерапевта, була завершена Європейською психотерапевтичною асоціацією у 1990р.і відбулася у місті:
 - a) Хельсінки

- b) Брюссель
- c) Страсбург
- d) Женева

4. У рамках якої теоретичної орієнтації дається таке визначення психотерапії: «Психотерапія - це процес взаємодії між двома або більше людьми, який сприяє трансформації ірраціональних уявлень щодо себе та оточуючого середовища?»

- 1) Динамічної.
- 2) Гуманістичної.
- 3) Когнітивної.
- 4) Поведінкової.

5. Установіть відповідність між психотерапевтичними школами та їх методами:

<i>Психотерапевтичні школи</i>	<i>Методи</i>
1 Когнітивно-поведінкова психотерапія	А Метод роботи з уявою
2 Кататимно-імагінативна психотерапія	Б Метод роботи з життєвими сценаріями
3 Трансактний аналіз	В Метод десенсибілізації
4 Гештальт-терапія	Г Метод ретрофлексії

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

6. Співіднесіть поняття та визначення:

1.Трансфер	Намагання людини захиститися від серйозної загрози її життєвим цінностям або психічному і фізичному здоров'ю шляхом повернення на попередні етапи розвитку.
2.Регресія	Сильне емоційне потрясіння, що викликано не реальними подіями, а їх символічним відображенням.
3.Катарсис	Явище перенесення на психотерапевта емоційного ставлення пацієнта до близьких людей.

7. Умовою ефективної терапевтичної взаємодії психотерапії є:

- a) Довіра клієнта до терапевта
- b) Потреба клієнта у наставництві терапевта
- c) Усвідомлення клієнтом нездатності самотійно справитися із проблемою

8. Основним фактором впливу на психотерапевтичний процес виступає:
 - a) Особистість клієнта
 - b) Особистість психотерапевта
 - c) Підбір методів психотерапевтичного впливу
9. За вимогою батьків дитини, терапевт може та зобов'язаний надати інформацію, що обговорювалась на терапевтичній сесії.
 - a) Так
 - b) Ні
10. Психоаналіз відноситься до індивідуальної короткострокової психотерапії.
 - a) Так
 - b) Ні
11. За європейським стандартом психотерапевтичної діяльності психотерапевт зобов'язаний проходити супервізію:
 - a) Під час навчання певному методу психотерапії
 - b) Протягом всієї професійної психотерапевтичної діяльності
 - c) За бажанням, або в разі труднощів
12. В яких із напрямків індивідуальної психотерапії робота побудована за принципом «Тут і Тепер»?
 - a) Трансактаналіз Е.Берна
 - b) Холотропне дихання
 - c) Гештльт-терапія Ф.Перлса
 - d) Когнітивно-поведінкова психотерапія
 - e) Логотерапія В.Франкла
13. Основним методом впливу на психіку клієнта у когнітивно-поведінковій психотерапії виступає:
 - a) Примус
 - b) Переконавання
 - c) Сократівський діалог
 - d) Маніпулювання
14. Піддавання сумніву терапевтом слів або інтерпретації подій клієнтом називається:
15. В індивідуальній роботі із наслідками психотравмуючих подій пережитих дорослими найбільш ефективні методи:
 - a) Арт-терапії
 - b) Казкотерапії
 - c) Десенсибілізації рухами очей (ДПДГ)
 - d) Гіпнотерапії

Модульна контрольна робота № 2 (приклад)

1. Провідним інструментом психологічного впливу на клієнта при проведенні індивідуальної психотерапії є:
 - a) психотерапевтичний контакт;
 - b) психотерапевтичний контракт;
 - c) директивність психотерапевта;
 - d) емоційно-нейтральне ставлення психотерапевта.
2. Директивна психотерапія в індивідуальній роботі показана при роботі із:
 - a) Дітьми
 - b) Порушеннями поведінки
 - c) Особистісними порушеннями
3. Основним вербальним методом реструктурування особистісних переживань у гуманістичних напрямках психотерапії виступає:
 - a) Психомалюнок
 - b) Метафора
 - c) Історія
4. Нарративними методами психотерапії називаються методи:
 - a) Формування смислів та значень
 - b) Оповідання та розповіді
 - c) Створення стратегій подолання конфліктів
5. Застосування аутогенного тренування по Шульцу показано при (виберіть два варіанта із запропонованих):
 - a) Тривожно-фобічних розладах
 - b) Розладах особистості
 - c) Депресії
 - d) Неврозі нав'язливих станів
 - e) Психосоматичних розладах
6. До емоційних компонентів терапевтичного клімату відносять (виберіть два варіанта із запропонованих):
 - 1) створення атмосфери взаємної довіри;
 - 2) директивність психотерапевта;
 - 3) здатність психотерапевта до емпатії;
 - 4) упереджене ставлення психотерапевта.
7. Результатом психотерапевтичного процесу є (виберіть два варіанта із запропонованих):
 - 1) реконструювання травматичного досвіду;
 - 2) зміна установок клієнта на себе та інших людей;
 - 3) адаптація до ситуації;
 - 4) вирішення внутрішньоособистісних конфліктів;
 - 5) приведення до норми когнітивної, емоційної, вольової та поведінкової сфер.
8. В основі метода систематичної десенсибілізації є
9. Індивідуальна психотерапія в межах поведінкової психотерапевтичної школи, спрямована на бажану зміну поведінки пацієнта за допомогою заохочення чи покарання, називається:
 - 1) оперантне обумовлення;
 - 2) парадоксальна інтенція;

- 3) імплозія;
 - 4) систематична десенсибілізація.
10. Найчастіше в основі ірраціональних установок лежать:
- 1) установки повинності;
 - 2) установки на максимально можливий результат в будь-якій сфері діяльності;
 - 3) установки на обов'язкове уникнення неприємностей;
 - 4) установки на обов'язковий успіх у всіх сферах діяльності одночасно.
11. Вид емпатії, що є можливою причиною швидкого розвитку «синдрому емоційного згоряння»:
- 1) предикативний;
 - 2) емоційний;
 - 3) когнітивний;
 - 4) всі перераховані.
12. До цілей та завдань психотерапії не входить (виберіть два варіанта із запропонованих):
- 1) зміна базової структури особистості;
 - 2) реконструювання психіки;
 - 3) надання допомоги у вирішенні ситуативних, актуальних, усвідомлювальних проблем;
 - 4) подолання давніх психічних травм та внутрішніх конфліктів;
 - 5) підтягування клієнта до норми, оптимальної моделі.
13. Якщо невроз розуміється як наслідок конфлікту між несвідомим і свідомістю, то психотерапія буде спрямована на:
- 1) переучування;
 - 2) усвідомлення;
 - 3) набуття нового досвіду;
 - 4) переробку ірраціональних установок.
14. Терапія творчим самовираженням особливо актуальна при:
- 1) неврозах;
 - 2) органічних захворюваннях головного мозку;
 - 3) психопатіях;
 - 4) психосоматичних захворюваннях.
15. Оцінка ефективності психотерапії здійснюється з урахуванням таких площин терапевтичної динаміки:
- 1) соціальної;
 - 2) соматичної;
 - 3) психологічної;
 - 4) всіх зазначених вище.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання у I семестрі – залік, у II семестрі – екзамен.

Питання до курсу.

1. Теорія систем та її вплив на розвиток психотерапії.
2. Сутність поняття «психотерапія» та процесу психотерапії.
3. Завдання та особливості роботи психотерапевта.
4. Класифікація методів психотерапії за різними основами та їх сутність.
5. Категорії клієнтів, які потребують психотерапевтичної допомоги.
6. Психодинамічний підхід до вивчення психічної діяльності.
7. Сучасний стан розвитку психотерапії: течії та школи.
8. Статус психотерапевта у різних країнах світу.
9. Особистісно-професійні характеристики психотерапевта в Україні та за кордоном.
10. Поняття про супервізію та її роль у системі підготовки психотерапевта.
11. Сучасна система професійного розвитку психотерапевта в Україні та за кордоном.
12. Сучасні тенденції розвитку арт-терапії.
13. Сучасні нарративні методи психотерапевтичної роботи.
14. Сучасні проєктивні методи арт-терапії в роботі практичного психолога.
15. Протоколи роботи з різними типами психічних розладів у КПТ.
16. Когнітивно-поведінковий напрямок у психотерапії.
17. Сучасні дослідження картографії мозку та їх вплив на розвиток психотерапії.
18. Майнфулнес-терапія, як засіб розвитку пізнавальних здібностей та емоційно-вольової регуляції.
19. Сучасні технології корекції особистісного розвитку у різних напрямках сучасної психотерапії.
20. Методи активної уяви у роботі практичного психолога.
21. Практики аутогенного тренування в роботі з розладами емоційно-вольової сфери.
22. Травмафокусована психотерапія: сучасний стан розвитку.
23. Сучасні технології роботи із постстресовими розладами.
24. Індивідуально-психологічні методи роботи із дітьми.
25. Особливості психотерапевтичного впливу у екзистенційній парадигмі.
26. Трансперсональна психотерапія: індивідуальні стратегії розвитку особистісного потенціалу.
27. Сучасні тілесно-орієнтовані психопрактики: можливості застосування.
28. Сучасні методи роботи із психосоматичними порушеннями.
29. Робота з людиною в шоківому стані.
30. Етапи та принципи роботи психотерапевта з ПТСР.
31. Техніки психотерапевтичної взаємодії з клієнтами, що переживають ПТСР.
32. Класифікація психосоматичних розладів.

33. Використання інтегративної психотерапії в роботі з клієнтами, що мають психосоматичні розлади.
34. Кризова, короткофокусна, довготривала психотерапія.
35. Показники ефективності психотерапії.
36. Особливості роботи з символічною сферою та снами протагоніста.
37. Емоційні розлади.
38. Симптоми та причини депресивних станів. Класифікація тривоги та напруги.
39. Психотерапевтична взаємодія з клієнтами в стані депресії.
40. Когнітивна терапія Бека – терапія депресії: усвідомлення та вербалізація неадаптивних концепцій; зміна правил регуляції поведінки.
41. Робота психотерапевта з суїцидентами.
42. Наративна психотерапія в роботі з клієнтами, що мають суїцидальні наміри.
43. Символ-драма як психотерапевтичний метод роботи з дітьми та підлітками.
44. Особливості роботи психотерапевта зі страхами та тривожністю в рамках психодинамічного підходу.
45. Особливості роботи психотерапевта зі страхами та тривожністю в рамках клієнт-центрованого підходу.
46. Особливості роботи психотерапевта зі страхами та тривожністю в рамках поведінкового підходу.
47. Підтримуючий характер психотерапії, спрямований на підвищення самооцінки.
48. Психотерапевтичний процес у межах теорії поведінки.
49. Основні положення терапії реальністю.
50. Міжнародні протоколи щодо лікування депресії.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим	C: 70 – 79 б.

апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 65 – 69 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 69 б.

Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
I семестр			
Робота на практичному (лабораторному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	4	5	20
ІНДЗ	60	1	60
Модульна контрольна робота	20	1	20
Максимальна кількість балів 100			
II семестр			
Робота на практичному (лабораторному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	4	6	24
Творча робота	56	1	56
Модульна контрольна робота	20	1	20
Максимальна кількість балів 100			

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Навчально-методична картка курсу «Емпіричні підходи та технології сучасної психотерапії» (I, II семестр)

Разом: 90 год., із них 30 год – лекції, 22 год – практичні заняття, 38 год. – самостійна робота.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI													
Модулі	I модуль											II модуль												
Лекції	4	4			2	2	2	2																
Дати	2.09	9.09			2.10	9.10	16.10	23.10																
Теоретичні розділи	Сучасні тенденції розвитку психотерапії.											Особливості сучасного психотерапевтичного супроводу клієнта												
Теми лекцій	Сутність сучасного розуміння психотерапевтичного впливу та класифікація психотерапевтичних методів.		Акт психотерапевтичної взаємодії				Емпіричні підходи в сучасній психотерапії		Особливості роботи психотерапевта з емоційними розладами						Сучасні методи психотерапії з дітьми та підлітками		Сучасні методи короткострокової психотерапії.							
			III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI													
Модулі	I модуль											II модуль												
Практичні/			2	2					2	2	2				2		1							

семінарські заняття																		
Дати			18.09	25.09					30.10	6.11	13.11							
Теми		Особистісно-професійні характеристики психотерапевта в Україні	Супервізія терапевта						Особливості роботи психотерапевта з емоційними розладами				Процес психотерапії клієнтів з негативними емоційними станами.	Сучасні психотерапевтичні методи роботи емоційно-вольовими порушеннями				
Модулі	I модуль								II модуль									
Самостійна робота	ІНДЗ								Творча робота									
Поточний контроль	МКР № 1								МКР № 2									
Підсумковий контроль	залік								іспит									

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. – М.: Независимая фирма «Класс», 2001. – 336 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии / Л.Ф. Бурлачук, Н.А. Грабская, А.С. Кочарян. – Киев: Ника-Центр; Москва: Алетейа, 1999. – 320с.
3. Боев И.В. Символдрама: коррекция личностных и поведенческих нарушений/ И.В. Боев, Я.Л. Обухов. – Ставрополь: Сервисшкола, 2009. – 167 с.
4. Бютнер К. Жить с агрессивными детьми. – М.: Педагогика, 1991. – 144 с.
5. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта. – М.: Издательство «Корвет», 2015. – 320с.
6. Венгер А.Л. Психологические рисуночные тесты: Иллюстрированное руководство. – М.: Владос-пресс, 2003. – 160 с.
7. Дилео Дж. Детский рисунок: диагностика и интерпретация. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2012. – 256 с.
8. Захаров А.И. Происхождение детских неврозов и психотерапия. - М.: Апрель-Пресс, Эксмо-Пресс, 2000. - 448 с.
9. Захаров А. И. Дневные и ночные страхи у детей/ А. И. Захаров. — СПб.: Речь; М.: Сфера, 2010. – 312 с.
10. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии. — СПб.: ООО «Речь», 2000. - 310с.
11. Зиновьева Н. О. Психология и психотерапия насилия. Ребенок в кризисной ситуации / Н.О. Зиновьева, Н.Ф. Михайлова. – СПб.: Речь, 2003. – 248 с.
12. Зубалий Н.П. Основы психотерапии: учеб. Пособие / Н.П. Зубалий, А.М. Лёвочкина. – К.: МАУП, 2001. – 160с.
13. Емельянова Е.В. Жили-были Он и Она. Парадоксальная сказкотерапия отношений. – М.: Генезис, 2016. – 464 с.
14. Игумнов С. А. Психотерапия и психокоррекция детей и подростков. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2000. — 112 с.
15. Карвасарский Б. Д. Психотерапия: учеб. для вузов / Изд. 2-е, перераб . — СПб.: Питер, 2002. – 672 с.
16. Короткова Л.Д. Сказкотерапия в школе. Методические рекомендации. – М.: ЦГЛ, 2006. – 144 с.
17. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – С. 259-278.
18. Кэдьусон Х. Практикум по игровой психотерапии / Х. Кэдьусон, Ч. Шефер. — СПб.: Питер, 2001. — 416 с.
19. Милютин Е. Игровые технологии: учебн. пособие // Екатерина Милютин, Анжелика Лучинкина. – К.: Ника-Центр, 2015. – 252 с.
20. Мони́на Г. Б.. Гиперактивные дети: психолого-педагогическая Помощь. Монография / Г.Б. Мони́на, Е.К. Лютова-Робертс, Л.С. Чутко. — СПб.: Речь, 2007. — 186 с.

21. Обухов Я.Л. Символдрама. Кататимно-имагинативная психотерапия детей и подростков/ Я.Л. Обухов. – М.: Эйдос, 1997. – 112 с.
22. Оклендер В. Окна в мир ребенка. Руководство по детской психотерапии / В. Оклендер; пер. с англ. под ред. Ф.Б.Березина, Е.Ф.Спиркиной, Е.Д.Соколовой. – М.: Независимая фирма "Класс", 2005. – 336 с.
23. Омельченко Я.М. Психологічна допомога дітям з тривожними станами / Я. Омельченко, З. Кісарчук. – К.: Шкільний світ, 2011. – 112 с.
24. Психотерапия детей и подростков [Текст] : пер. с нем. / ред. Х. Ремшмидт. - Москва : Мир, 2000. - 656 с.
25. Романин А.Н. Основы психотерапии: учебник / А.Н. Романин. – М.: КНОРУС, 2006. – 285 с.
26. Самыгин С.И. Психотерапия детей и подростков / С.И. Самыгин, Г.И. Колесникова. – Ростов н/Д: Феникс, 2012. – 284 с.
27. Тимошенко Г.В. Стратегии и тактики практической психотерапии / Г.В. Тимошенко, Е.А. Леоненко. – М.: Психотерапия, 2007. – 192 с.
28. Тёрнер Б. Руководство по сэндплей-терапии / Барбара Тёрнер. – М.: Дипак, 2015. – 648 с.
29. Фурманов И.А. Детская агрессивность. Психодиагностика и коррекция. – Минск: НИО, 1997. – 198 с.
30. Эриксон Э. Детство и общество / Э. Эриксон; пер. с англ. – СПб.: Ленато, АСТ, Фонд «Университетская книга», 1996.— 592 с.
31. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. Пер. с англ. – М.: Флинта, 2006. – 342 с.

Допоміжні

1. Ахмедов Т.І. Гіпносуґестивна психотерапія: Навчальний посібник / Т.І. Ахмедов, І.С. Вітенко, В.Л. Гавенко, О.О. Несен. – Харків: НУЦІО «Крим Арт», 2000. – 332 с.
2. Бремс К. Полное руководство по детской психотерапии. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – С. 155-285.
3. Винникотт Д. Игра и реальность. – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2002. - 288 с.
4. Грабенко Т.М. Чудеса на песке. Песочная игротерапия / Т.М. Грабенко, Т.Д. Зинкевич-Евстегнева. – СПб.: Институт социальной педагогики и психологии, 1998. – 50 с.
5. Гулевский В.Я. Индивидуальная психотерапия: практикум: учебн. пособие для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2008. – 189 с.
6. Гулина М.А. Терапевтическая и консультативная психология. – СПб.: Речь, 2001. – 352с.
7. Джиннот Х. Дж. Групповая психотерапия с детьми. Теория и практика игровой психотерапии / Х.Дж.Джиннот; пер. с англ. И. Романовой. – 2-е изд. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2005. – 272 с.

8. Діагностика і корекція емоційних станів молодших школярів / Уклали: Л.В. Лавренчук, Л.А. Скаковська, Є.С. Клецова. – Житомир, 2002. – С. 3-45.
9. Елизаров А.Н. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования: Учебное пособие. – М.: “Ось-89”, 2003. – 352 с.
10. Истратова О.Н. Практикум по детской психокоррекции: игры, упражнения, техники / О.Н. Истратова. – Ростов н/Д: Феникс, 2007.
11. Киселева М.В. Арт-терапия в практической психологии и социальной работе. – СПб.: Речь, 2007.
12. Конон К. Теория и практика игровой психотерапии. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2002.
13. Копытин А.И. Арттерапия – новые горизонты. – М.: Когито-центр, 2006.
14. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. – СПб.: Речь, 2002.
15. Копытин А.И. Арттерапия детей и подростков /А.И. Копытин, Е.Е. Свистовская. - М.: Когито-центр, 2007.
16. Лебедева Л.Д. Практика арттерапии: подходы, диагностика, система занятий. – СПб.: Речь, 2005.
17. Лендрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений / пер. с англ.; предисловие А.Я. Варга. – М.: Институт практической психологии, 1998. – 368 с.
18. Лохов М.И. Плохой хороший ребенок / М.И. Лохов, Ю.А. Фесенко, М.Ю. Рубин. – СПб.: «ЭЛБИ-СПБ», 2003. – 320 с.
19. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТЦ Сфера, 2007. – 510 с.
20. Осорина М. В. Секретный мир детей в пространстве мира взрослых. — СПб.: Питер, 2011. — 368 с.
21. Пезешкиан Н. Психосоматика и позитивная психотерапия. – М.: Медицина, 1996. – 464с.
22. Сандомирский М.Е. Психосоматика и телесная психотерапия. – М.: «Класс», 2005. – 592с.
23. Тимошенко Г.В. Работа с телом в психотерапии: Практическое руководство / Г.В. Тимошенко, Е.А. Леоненко. – М.: Издательство Института Психотерапии, 2006. – 480 с.
24. Ткач Р. М. Сказкотерапия детских проблем. — СПб.: Речь; М.: Сфера, 2008. — 118 с.
25. Ферс Г.М. Тайный мир рисунка. – СПб.: Деметра, 2003. – 176 с.
26. Фрейд А. Детский психоанализ : [хрестоматия: Психоанализ раннего детства. Истоки детской психопатологии. Эмоциональное развитие фантазии, агрессия, сексуальность. Проблемы подросткового возраста. Техника детского психоанализа в клинической практике]. – Санкт-Петербург : Питер, 2004. – 477 с.